

Nr 124

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vidgad vuxenutbildning jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har chefen för ecklesiastikdepartementet (bilaga 10, punkterna 124 och 125) beräknat en sammanlagd merkostnad av ca 790 000 kr., varav 450 000 kr. under allmänna läroverkens avlöningsanslag och 340 000 kr. under allmänna läroverkens omkostnadsanslag, till förbättrande av utbildningsmöjligheterna för vuxna.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 107, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 2 mars 1962, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för utbyggnad och organisation av läroverk för vuxna, dels godkänna av departementschefen föreslagna grunder för studiehjälp åt vuxna studerande, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser och vidtagna de åtgärder i övrigt som föranledes av vad departementschefen förordat.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft,

dels en inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* väckt motion (I: 643), i vilken hemställts att riksdagen vid behandling av förevarande proposition måtte besluta, att vuxenläroverk skall förses med särskild lokalstyrelse;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Widén m. fl.* (I: 674) och den andra inom andra kammaren av herr *Jönsson* i *Ingemarsgården m. fl.* (II: 815), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 107 måtte besluta att det läroverk för vuxna som föreslås inrättas i Norrland skall förläggas till Östersund;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Hilding* och *Gösta Jacobsson* (I: 683) och den andra inom andra kammaren av herr *Westberg m. fl.* (II: 826), i vilka hemställts att riksdagen måtte 1. besluta att kostnaderna för brevkolestuderandes deltagande i muntliga preparandkurser, förberedande för realexamen, studentexamen, handelsgymnasieexamen och teknisk privatistexamen må efter ansökan från vederbörande korrespondensinstitut fr. o. m. budgetåret 1962/63 täckas av statliga anslag, 2. besluta att särskilda stipendier enligt riktlinjerna i propositionen nr 107 skall utgå även till

brevskolestuderande i samband med slutlig examen i muntlig preparandkurs med max. 2 000 kr. på gymnasiestadiet och max. 1 000 kr. på realskolestadiet;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Hilding* och *Gösta Jacobsson* (I: 684) och den andra inom andra kammaren av herr *Westberg m. fl.* (II: 827), i vilka hemställts att riksdagen måtte 1. till Skolväsendet, punkten d) Realskolor och gymnasier m. m., på en ny delpost, benämnd Bidrag till vissa brevsolor, för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kr., 2. till Studiebidrag och stipendier, delposten Brevskolestipendier, för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kr.;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Jonasson* och *Svanström* (I: 685) och den andra inom andra kammaren av herrar *Dahlgren* och *Mattsson* (II: 825), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av propositionen nr 107 måtte I. medge att kostnad för resa från och till hemorten vid muntlig kurs vid läroverk för vuxna må ersättas till den del den överskrider 15 kr. per kurs, dock att lägre belopp än 10 kr. per kurs ej må utbetalas, II. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att gymnasieutredningen måtte erhålla uppdrag att i sitt arbete behandla frågan om vuxenutbildningen som en integrerad del i den allmänna gymnasieorganisationen samt att därvid särskilt beakta angelägenheten av geografiskt väl fördelade utbildningsmöjligheter för vuxna, III. beakta vad i motionerna i övrigt anförts.

Beträffande motiveringarna för de i motionerna gjorda yrkandena torde få hänvisas till motionerna I: 643, I: 674, I: 683, I: 684 och II: 825.

I propositionen nr 107 framlägges i anslutning till det av vuxenutbildningsdelegationen inom studiesociala utredningen avlämnade betänkandet »Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet» (SOU 1962: 5) förslag om utbyggnad av vuxenläroverket i Norrköping med tekniska och merkantila gymnasielinjer samt om upprättande av ett på liknande sätt organiserat vuxenläroverk i Härnösand. Det förutsättes att i detta sammanhang formerna för avläggande av merkantil privatistexamen utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller vid de båda andra gymnasietyperna. Vidare framlägges förslag till särskilda grunder för studiehjälp åt vuxenstuderande. De kostnader, som för budgetåret 1962/63 beräknas följa av de framlagda förslagen, uppgår till 795 000 kr. Huvuddelen härav avser driften av vuxenläroverk, för vilket ändamål medel preliminärt beräknats i statsverkspropositionen under vederbörliga anslag.

Beträffande innehållet i propositionen torde i övrigt få hänvisas till denna. På vissa punkter synes dock en närmare redogörelse böra lämnas.

De av vuxenutbildningsdelegationen framlagda förslagen har till syfte att i första hand förverkliga följande mål.

1. En väsentlig och skyndsam förstärkning av utbildningskapaciteten på gymnasiestadiet, särskilt en förstärkning av den merkantila och tekniska utbildningen.
2. En jämnare geografisk spridning av utbildningsmöjligheterna för vuxna, särskilt med hänsyn till Norrland.
3. En planmässig samordning av samhällets insatser på vuxenutbildningens område.
4. En avgiftsfri undervisning vid statsunderstödda läroanstalter för vuxenutbildning.
5. En förstärkning av samhällets insatser för studiehjälp till de vuxna eleverna.

Delegationen framhåller, att ett effektivt utnyttjande av utbildningsresurserna fordrar, att man från samhällets sida skapar tillfredsställande ekonomiska förutsättningar för den enskilde att kunna utnyttja dessa resurser. Ledighet från anställningen innebär nästan undantagslöst ett inkomstbortfall, vilket blir särskilt kännbart för den betydande grupp, som har försörjningsbörd. I fråga om behovet av ledighet framhålles att detta synes vara störst i studiernas slutskede.

Enligt delegationens mening bör därför en förbättring av studiehjälpen till vuxeneleverna i första hand inriktas på att bereda dem ekonomiska möjligheter till att någon tid, främst under studiernas slutskede, avstå från förvärvsarbete för att odelat kunna ägna sig åt studierna.

Delegationen förordar, att detta sker genom att i allmänna studiehjälpsreglementet göres ett — enbart för vissa vuxenelever tillämpligt — tillägg, enligt vilket dessa, utöver nu gällande förmåner, kan få ett särskilt bidrag i form av ett stipendium under studiernas slutskede.

Delegationen konstaterar beträffande frågan om *förläggning av läroverken för vuxna*, att en utvidgning av det nuvarande läroverket i Norrköping till att omfatta även merkantil och teknisk utbildning kan ske utan svårighet med hänsyn till att i staden finns såväl handeldgymnasium som tekniskt läroverk. I fråga om förläggningen av det norrländska läroverket framhålles att särskild anskaffning av laboratorier och utrustning för de tekniska linjerna bör undvikas. Valet av förläggningsort begränsas därmed till de orter, som jämte allmänbildande gymnasium har tekniskt gymnasium.

Delegationen anför i förläggningsfrågan följande synpunkter.

Nämnda krav på förläggningsort för vuxenläroverk uppfyller följande orter i Norrland, nämligen Gävle, Härnösand, Östersund, Skellefteå och Luleå.

Av dessa är Gävle och Luleå mera perifert belägna ur norrlandssynpunkt. Ehuru ett vuxenläroverk i Gävle skulle vara bättre än de övriga alternativen ur synpunkten att kunna rekrytera elever även utom Norrland, har dock delegationen icke ansett sig böra överväga en så sydlig förläggning för ett vuxenläroverk, som främst avser att täcka Norrlands behov. Ej heller har delegationen ansett Skellefteå böra komma i fråga, eftersom det tekniska läroverket där omfattar alltför få linjer och rekryteringsunderlaget för lärare dessutom blir alltför litet. Östersund befinner sig ur kommunikationssynpunkt i ett sämre läge än Härnös-

sand. Landtransportförbindelserna med norra Norrland är sådana, att resor ofta kräver mer än en dag. I Östersund finns visserligen alla tre gymnasieformerna, men de båda fackgymnasierna befinner sig i ett uppbyggnadsskede, vilket avsevärt försvårar etablerandet av ett vuxenläroverk parallellt härmed.

Enligt delegationens mening kommer således alternativerna Härnösand och Luleå i förgrunden. Härnösand har försteget att vara en mer centralt belägen förläggningssort för ett vuxenläroverk för hela Norrland. Utöver vad som redan anförts om de dåliga kommunikationerna från Jämtland till norra Norrland skall särskilt framhållas, att Härnösand även för elever från södra Lappland torde vara att föredraga ur kommunikationssynpunkt. Till Luleås förmån talar å andra sidan, att där finns samtliga tre gymnasieformer, medan Härnösand saknar handelsgymnasium. I det närbelägna Sundsvall finns dock ett dylikt, vilket möjliggör lärarrekrutering. Härnösand som ligger i en tätbefolkad region har ett större befolkningsunderlag än Luleå och kan fånga upp en större glesbygdsbefolkning än Luleå. Inom en radie av 20 mil från Härnösand bor sålunda omkring 650 000 personer; inom samma område kring Luleå omkring 350 000 personer.

Delegationens undersökningar har visat, att de lokala förutsättningarna för en förläggning av ett vuxenläroverk är goda i både Härnösand och Luleå. Representanter för båda städerna har till delegationen uttalat starkt intresse för att erhålla läroverket.

Delegationen förordar av de skäl som ovan anförts, att det nya läroverket för vuxna förlägges till Härnösand.

Enligt delegationens förslag skall såsom *styrelse för vuxenläroverken* fungera skolstyrelsen i respektive kommun. Detta innebär, att en viss del av den ekonomiska administrationen skulle ombesörjas av de kommunala skolmyndigheterna.

Av delegationens förslag till förstärkt studiehjälp för vuxna, som bedriver gymnasiestudier, kan inhämtas i fråga om *kretsen av stipendierade*, att denna bör begränsas till dem som bedriver studier med sikte på studentexamen, handelsgymnasieexamen och läroverksingenjörsexamen samt — vid vuxenläroverken — realexamen.

För bl. a. den grupp av vuxenelever, vilka — såsom inskrivna vid statens kompletteringsgymnasium — under sin studietid vid detta gymnasium kommer att avlägga examen genom kvällsstudier föreslås, att slutskedet definieras så, att godkända prov (enligt reglerna för privatistexamen) skall ha avlagts i samtliga ämnen utom dem, i vilken examinandan har att undergå slutexamen.

Av betänkandet kan vidare inhämtas bl. a. följande.

Delegationen föreslår, att det särskilda stipendiet skall kunna utgå med högst 2 000 kr. på gymnasiestadiet och 1 000 kr. på realskolestadiet. De faktorer, som bör påverka storleken av stipendiet, torde i första hand vara dels den tid, under vilken den studerande har behov av ledighet, dels elevens försörjningsbörda, dels hans ekonomiska behov i övrigt. Man kunde tänka sig att ta hänsyn till dessa faktorer genom att utdela belopp av varierande storlek. Enligt delegationens mening är det dock, främst av administrativa skäl, att föredra att utdela halvt stipendium om ett mindre bidragsbehov föreligger. På gymnasiestadiet bör detta stipendium utgå med 1 000 kr. och på realskolestadiet med 500 kr. Stipen-

dium, som utdelas i samband med lån enligt § 86 studiehjälpsreglementet, skall ej utgå samtidigt med särskilt stipendium.

Studiehjälpen till de studerande vid skolorna för vuxenutbildning utdelas för närvarande av studiehjälpsnämnden. Denna myndighet, som har praktisk erfarenhet av studiehjälp till vuxenstuderande, bör även utdela denna nya form av stipendier.

Delegationen förordar vidare, att studielån ur allmänna studielånefonden jämte stipendierna i samband härmed skall för vuxenläroverkens elever avpassas med hänsyn till att även denna elevgrupp får anses bedriva kontinuerliga studier. Den särskilda studieformen vid vuxenläroverken bör således, enligt delegationens mening, ej motivera en mindre omfattande studiehjälp för eleverna vid dessa skolor än till andra vuxenelever.

Departementschefen har i ärendet anfört bl. a. följande.

Från samhällets sida är det ett väsentligt intresse att kunna tillhandahålla ökade utbildningsmöjligheter för människor i vuxen ålder, då den stora efterfrågan på välutbildad arbetskraft inom flertalet yrkesområden kräver det tillskott till bristområdena, som kan erhållas på denna väg. Att de vuxnas studiekapacitet och studieintresse i ökad utsträckning tillvaratages får således anses svara mot ett väl ådagalagt behov. Detta har också vitsordats av samtliga remissinstanser.

Jag delar även den av såväl delegationen som flera remissinstanser framförda uppfattningen, enligt vilken förbättrade utbildningsmöjligheter för vuxna kan betraktas som ett viktigt komplement till ett fritt val av studieväg inom grundskolan.

De av vuxenutbildningsdelegationen behandlade reformbehoven på vuxenutbildningens område anknuter i huvudsak till redan etablerade verksamhetsformer och syftar till att utbygga, vidareutveckla och effektivisera en redan befintlig utbildningsorganisation. Jag anser det angeläget, att detta sker utan dröjsmål. Några olägenheter för kommande ställningstaganden till den framtida gymnasiorganisationen räknar jag inte med att en sådan första utbyggnad kommer att medföra.

Delegationen anger vissa områden eller förhållanden, till vilka behovet av åtgärder i första hand hänför sig. Vad delegationen härvidlag anfört, kan jag i allt väsentligt biträda. Jag delar sålunda uppfattningen om behovet av fackgymnasiala utbildningsvägar för vuxna och anser det även vara viktigt, att utbildningsmöjligheter för vuxna såvitt möjligt sprides till alla delar av vårt land. Härvid kommer utbildningsförhållandena i Norrland främst i blickpunkten. Med ökat enskilt och samhälleligt intresse för vuxenutbildning följer också ett behov av åtgärder för vidgat ekonomiskt stöd till vuxna studerande. Det synes uppenbart, att åtgärder till främjande av vuxenutbildning måste inbegripa åtgärder också i sistnämnda avseende.

Uppbyggnaden av ett utbildningssystem för vuxna ställer, i högre grad än då det gäller barn och ungdom, krav på anpassning till varierande levnadsförhållanden bland eleverna. Det är min uppfattning, att vuxenläroverket i Norrköping väl fyllt detta krav och på ett ändamålsenligt sätt kompletterat de andra utbildningsformer för vuxna — främst kvällsgymnasierna — som efter hand vuxit fram. Jag tillstyrker därför en utbyggnad av vuxenläroverksorganisationen. I anslutning till delegationens förslag, finner jag angeläget, *dels* att vuxenläro-

verket i Norrköping kompletteras med fackgymnasielinjer, vari jag inbegriper jämväl tekniska fackskolelinjer, dels att ett på motsvarande sätt uppbyggt vuxenläroverk förlägges till Norrland. Mot delegationens förslag i vad gäller den närmare utformningen av vuxenläroverken på gymnasiestadiet samt i vad gäller förläggningen av ett läroverk till Härnösand har jag inte funnit anledning till erinran. Jag tillstyrker, att det under en övergångstid skall finnas möjligheter till realskolestudier vid vuxenläroverken. Det bör ankomma på skolöverstyrelsen att uppmärksamma det sedermera uppkommande spörsmålet om realskolans avveckling vid dessa läroverk och dess eventuella ersättande med studier, som ansluter sig till grundskolans högstadium. Likaledes bör skolöverstyrelsen i samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och i nära kontakt med de båda läroverkens ledning överväga i vad mån förutsättningar finnes för en senare utbyggnad av läroverken med nya gymnasie- eller fackskolelinjer. I enlighet med delegationens förslag förordar jag vidare, att det skall ankomma på de båda överstyrelserna att i samråd besluta rörande omfattningen av elevintagningen vid läroverken.

Anskaffandet av lärare och lokaler för utbildningen hör till de frågor, som kräver skyndsamma åtgärder, om de föreslagna utbyggnadsplanerna skall kunna genomföras. De yttranden, som avgivits av de båda ifrågavarande städerna, synes ge vid handen, att dessa frågor skall kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. De tekniska linjernas behov av laboratorieresurser torde under läsåret 1962/63 bli ringa. Man kan därför räkna med visst tidsutrymme för detaljplanering och förberedelser i denna del.

Den centrala tillsynen över vuxenläroverken bör som föreslagits tills vidare utövas av de båda överstyrelserna gemensamt.

På lokalplanet bör vuxenläroverken sortera under skolstyrelsen. Jag räknar med att de båda städerna, i samma mån som för de allmänna läroverkens del, skall omhänderha den ekonomiska förvaltningen vid vuxenläroverken. Om vuxenläroverkens infogande i det poängsystem, enligt vilket skolväsendets omfattning i en kommun bedömes, bör Kungl. Maj:t äga besluta.

Prövningen av de intagningsökandes studieförutsättningar bör omhänderhas av en intagningsnämnd för vardera läroverket. Ett nära samarbete bör komma till stånd mellan de båda intagningsnämnderna. Om dessas sammansättning torde det ankomma på Kungl. Maj:t att besluta.

Vid Härnösandsläroverket bör inrättas en ordinarie rektorstjänst i Bp 1, inplacerad i avlöningsgrupp enligt Kungl. Maj:ts bestämmande. Förslaget om inrättande av biträdande rektorstjänster vid vuxenläroverken anser jag mig inte böra tillstyrka; om så visar sig behövt för att rektor skall kunna få nödvändigt biträde i arbetet, särskilt vid uppbyggnaden och ledningen av fackgymnasielinjerna, bör Kungl. Maj:t medgiva lektor vid läroverket erforderlig nedsättning av undervisningsskyldigheten. Däremot finner jag skäl tala för inrättandet av en studiekonsulenttjänst placerad i lönegrad Ae 21, knuten till vuxenläroverket i Norrköping. Under vuxenläroverkets i Härnösand uppbyggnad bör denne studiekonsulent lämna det bistånd som är möjligt även i vad gäller detta läroverk. Att nu, såsom skolöverstyrelsen föreslagit, inrätta en halvtidstjänst vid Härnösandsläroverket har jag inte funnit skäl förorda.

Vid de båda vuxenläroverken uppkommer vidare enligt delegationens beräkningar för budgetåret 1962/63 behov av två nya lektorstjänster och en ökning av timlärarbehovet. Mot dessa beräkningar har jag inte funnit anledning till erinran. Inrättandet av en tjänst som vaktmästare och en tjänst som kanslibitråde vid läroverket i Norrköping samt en kanslibiträddestjänst vid läroverket i Härnösand tillstyrker jag. De föreslagna tjänsterna bör inrättas som extraordinarie.

Vid bifall till vad jag nu förordat erfordras vissa ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka i sådant fall torde få vidtagas av Kungl. Maj:t.

Vad delegationen föreslagit beträffande ändrade former för avläggande av merkantil privatistexamen ansluter i huvudsak till vad som gäller för privatistexamen vid allmänbildande och tekniska gymnasier. Jag har ingen erinran här emot. Kungl. Maj:t torde få meddela erforderliga föreskrifter i detta avseende.

Delegationens förslag om studiehjälp åt vuxenstuderande har tillstyrkts av samtliga remissinstanser. I de fall uttryck för tvekan förekommit har detta gällt tillräckligheten av det föreslagna ekonomiska stödet. För egen del finner jag en effektiv studiehjälp utgöra ett nödvändigt komplement till övriga åtgärder för vuxenutbildningens främjande. Jag tillstyrker även i denna del vuxenutbildningsdelegationens förslag. Studiehjälpen bör handhas av studiehjälpsnämnden.

De kostnader, som följer av vad jag här föreslagit, kan för budgetåret 1962/63 beräknas till sammanlagt ca 795 000 kr. Därav utgöres i runt tal 630 000 kr. av kostnader för de båda vuxenläroverken, för vilka kostnader medel redan preliminärt beräknats under allmänna läroverkens avlönings- och omkostnadsanslag. Återstående kostnad, 165 000 kr., avser stipendier. Denna kostnad, som bör bestridas ur anslaget Studiebidrag och stipendier, synes inte böra påverka beräkningen av detta anslag för budgetåret 1962/63. Beviljandet av studielån till vuxenstuderande ur allmänna studielånefonden torde inte heller öka i sådan omfattning, att det behöver inverka på anslagsberäkningen för budgetåret 1962/63.

Innevarande budgetår torde till förberedelser för genomförandet av här förordade åtgärder rörande en utbyggnad av vuxenutbildningen krävas ett belopp av ca 10 000 kr. för annonsering, informationsbroschyr och biträdeshjälp. Det torde, vid bifall till de föreslagna åtgärderna, få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de överskridanden av anslagen till avlöningar och omkostnader vid de allmänna läroverken, som kan påkallas för att genomföra dessa förberedelseåtgärder.

Utskottet finner det vara ett samhällsintresse, att även vuxna personer bereds möjligheter till utbildning. Bristen på välutbildad arbetskraft är stor inom många yrkesområden, och denna brist torde till icke obetydlig del böra motverkas genom vidgad utbildning av dem som redan är ute i förvärvslivet. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag till vidgad vuxenutbildning, omfattande dels komplettering av det redan befintliga gymnasiet för vuxna i Norrköping med fackgymnasielinjer, dels upprättande av ett nytt vuxenläroverk med samma organisation i Norrland.

Departementschefen har förordat, att det nya vuxenläroverket förlägges till Härnösand med hänsyn bl. a. till stadens läge från kommunikationssynpunkt. I motionerna I: 674 och II: 815 har yrkats, att riksdagen skall besluta, att Östersund i stället skall vara förläggningsort för det nya läroverket. Utskottet finner övervägande skäl tala för Härnösandsalternativet och avstyrker därför bifall till motionerna I: 674 och II: 815.

I motionerna I: 685 och II: 825 har bl. a. framförts den synpunkten, att vuxenutbildningen borde ingå som en integrerad del i den allmänna gymnasieorganisationen och att det vore angeläget med geografiskt väl fördelade utbildnings-

möjligheter för vuxna, varför gymnasieutredningen borde erhålla uppdrag att även behandla dessa frågor.

Enligt vad utskottet under hand erfarit har gymnasieutredningen för avsikt att vid fullgörandet av sitt uppdrag även behandla vuxenutbildningen. Motionerna I: 685 och II: 825 synes därför i denna del icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vuxenläroverken avses sortera under skolstyrelsen på respektive orter, varvid en viss del av den ekonomiska administrationen skulle ombesörjas av de kommunala myndigheterna. Utskottet ansluter sig till detta förslag och har således icke ansett sig böra tillstyrka bifall till yrkandet i motionen I: 643 att vuxenläroverk skall förses med lokalstyrelse.

Intagningen vid vuxenläroverken skall enligt förslaget omhänderhas av en intagningsnämnd vid vardera läroverket, varvid ett nära samarbete mellan nämnderna förutsätts komma till stånd.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att utskottet med hänsyn till intagningsområdenas omfattning förutsätter att nämnden får en allsidig sammansättning, som förhindrar att de lokala synpunkterna i alltför hög grad kommer att göra sig gällande.

För eleverna vid vuxenläroverken föreslås en förstärkt studiehjälp av försökskaraktär, omfattande möjligheter till särskilt stipendium under studiernas slutskede, utöver den studiehjälp som kan utgå enligt studiehjälpsreglementet.

I anslutning till nyssnämnda förslag har i motionerna I: 685 och II: 825 påpekats, att ersättning skall kunna utgå till viss del av kostnaderna för resor från och till hemorten vid muntlig kurs vid läroverk för vuxna.

Utskottet finner det skäligt, att förstärkt studiehjälp utgår till förevarande kategori av studerande och tillstyrker därför bifall till Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende. Däremot är utskottet icke berett att på grundval av motionsyrkandena utan utredning tillstyrka även resebidrag för eleverna vid gymnasierna för vuxna. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 685 och II: 825.

I motionerna I: 683 och II: 826 har i detta sammanhang föreslagits, att kostnaderna för brevscolestuderandenas deltagande i muntliga preparandkurser fr. o. m. nästa budgetår skall täckas av staten och att förstärkt studiehjälp skall kunna utgå till brevscolestuderande i samband med slutlig examen i samma utsträckning som till elever vid vuxenläroverk, varjämte i motionerna I: 684 och II: 827 hemställts om anslag för dessa ändamål.

Då brevscoleutredningens betänkande, som särskilt behandlar brevscoleundervisningens problem, för närvarande är föremål för remissbehandling, har utskottet icke ansett sig böra ta ställning till de i motionerna framlagda förslagen. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 683 och II: 826 samt I: 684 och II: 827.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionen I: 643 icke må av riksdagen bifallas;

II. att motionerna I: 674 och II: 815 icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionerna I: 685 och II: 825, i vad de avser bidrag till resekostnader, icke må av riksdagen bifallas;

IV. att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för utbyggnad och organisation av läroverk för vuxna,

b) godkänna de av departementschefen föreslagna grunderna för studiehjälp åt vuxna studerande;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser och vidtaga de åtgärder i övrigt, som föranledes av vad departementschefen förordat;

V. att motionerna I: 683 och II: 826 samt I: 684 och II: 827 icke må av riksdagen bifallas;

VI. att motionerna I: 685 och II: 825, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Bengtson, Mårtensson, Edström, Bengt Gustavsson, Herbert Larsson, Thorsten Larsson, Manne Olsson och Widén; samt

från andra kammaren: herrar Staxång, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herr Svensson i Ljungskile, fröken Olsson, herrar Johansson i Norrköping, Andersson i Knäred och Nelander.

Reservationer

- 1) av herr *Ragnar Bergh*
- 2) av herr *Thorsten Larsson*
- 3) av herr *Widén*, som ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 674 och II: 815 samt att därför utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:
 - »II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 674 och II: 815, besluta, att det läroverk för vuxna som föreslås inrättas i Norrland skall förläggas till Östersund;»